

de invloed van George Minne overigens zoo goed als even groot. En niet alleen die van George Minne.

Sinte Martens Laethem was iets anders dan eene kolonie van menschen die aan niets méér dachten dan aan het scheppen van kunst, zooals men zich eene kolonie van schilders had kunnen denken te Astene, en zooals ze in vele landen van Europa in de negentiende eeuw heeft bestaan. Met Astene had Sinte Martens Laethem weinig betrekkingen. Wij gingen Emiel Claus bezoeken, en Claus kwam wel eens naar ons over. De waardeering was wederzijdsch voortreffelijk en oprecht, hoe dan ook niet brutaal en onkritisch. Van onderlinge beïnvloeding was echter geen spraak. En in feite leefden wij dan ook, in onzen Laethemschen Leie-bocht, vrij afgezonderd. Onze mentaliteit was daardoor eene andere dan die der neo-impressionisten. Dezen waren, in de avonduren, groote boekenvreter; zij lazen echter meestal voor hun vermaak en uit tijdverdrijf — bij Claus alleen bestond er eenige oordeelkundige orde in de lectuur, al was het hem toch in hoofdzaak te doen, de Belgische-literatuur-in-de-twee-talen, naar de tijd het hem toeliet, bij te houden —, en niet uit hetgeen ik, eenigszins pompeus, noemen zal: algemeen-kultureele verzuchtingen. Die verzuchtingen bestonden nochtans te Laethem, in de mate zelfs van eene behoefte. Ik weet wel dat die van Laethem de zelfs meest-afgetrokkene, de meest-zuivere letterkunde omzetten zouden in schilderkundige of plastische waarden: zij waren, Goddank, geene filosofen. Doch de diepe ernst van een George Minne, eene toenmalige en grondige kentering in gemoeds- en geestesleven van Valerius de Saedeleer, de aanwezigheid in ons groepje van meer-intellectueel-ontwikkelde zij het minder artistiek-aangelegde vrienden, en eindelijk — waarom het verzwegen? — mijn eigen genoegen, brachten er mij toe, één avond in de week, al deze lieden om mijne tafel te vergaderen en hun voor te lezen uit Platoon als uit Shakespeare, uit Ruusbroec als uit Aischulos. De jongste noviteiten uit de wereldliteratuur — ik herinner mij Ibsen's „Als wij dooden weêr opstaan” en Maeterlinck's „Monna Vanna”, — kwamen aan de beurt. Oudere als jongere schrijvers werden besproken, niet, zooals van-zelf spreekt, van uit een literair standpunt maar: vanwege hun geestelijken, hun moreelen, hun levensinhoud, getoetst aan ieders eigen bevindingen en overtuigingen. De gedachtenis aan deze avondstonden is mij bijgebleven als een zeldzame weelde: ik geloof niet dat mijne vrienden ze hebben vergeten, te meer dat, na sommige voorlezingen, de boeken van uit mijn huis ter verdere meditatie naar het hunne verhuisden.

Hierbij denke men, bid ik, niet aan eenige literaire scholing, die voor het werk van mijne vrienden kwalijke gevolgen had kunnen hebben. Onze verpoozingen hadden niets van wat leerstelligheid kon lijken. Bij mijne toehoorders geen duidelijke weetgierigheid; bij mij niet het